

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

צו

(חלק כב שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת צו, ידיב אד"ש, ה'תשפ"ד

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2024

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

צו ב

פון פסוק, „חוקת עולם” – „משל עולם” (משל ציבור מתרומת הלשכה⁸).

פון דעם לשון המשנה „משל מי היתה קריבה”, ועד⁹ פון דעם לשון פון ביידע תנאים אין זייערע רייד, איז משמע אַז דער חיוב ההקרבה (מדאורייתא) ווען „לא מינו אחר תחתיו” איז ניט אַ באַזונדער-אַנדער חיוב (פון הקרבת החביתין ע”י הכה”ג עצמו), ד. ה. אַז די תורה האָט מחדש געווען [אָ] אַ חיוב הקרבת חביתין (ווען מת כה”ג) – נאָר דאָס איז אַ המשך און אין דעם זעלבן סוג חיוב ההקרבה ווי דער כה”ג אַליין איז עס מקריב.

עפ”י ז”ל, אַז די פלוגתא אין דרשת הכתובים איז פאַרבונדן מיט אַ פלוגתא אין תוכן הקרבן פון „חביתין כהן גדול”, (אויך) ווען דער כה”ג אַליין איז זיי מקריב.

ב. בנוגע דעם גדר פון „חביתין כה”ג” (אע”פ אַז זיי קומען מממונו, און דאָס הייסט זיינער אַ קרבן, חביתין כה”ג¹⁰), קען מען קלערן, צי זיי זיינען אינגאַנצן אין גדר פון אַ קרבן יחיד, אָדער זיי זיינען כעין קרבן ציבור¹¹.

(8) לשון רש”י מנחות שם. וראה עוד אופנים ב„משל עולם” (לדעת ר’ שמעון) בתוספתא ירושלמי שם ובמפרשים שם.
(9) ראה מנחות שם בסוף העמוד.
(10) כן נקרא בכ”מ – ראה משנה מנחות ג, ב. רמב”ם הל’ תמידין ומוספין פ”ג ה”ח. ועוד.
(11) להעיר מפיה”מ להרמב”ם בהקדמתו לסדר קדשים בד’ סוגי קרבנות: „והסוג* הרביעי קרבן

(* הועתק מתרגום קאפא. ובפיה”מ שלפנינו בכמה שינויים אבל בתוכן דומה.

א. אין היינטיקער סדרה ווערט דער- ציילט וועגן דעם דין פון „חביתין כהן גדול” – אַז יעדן טאָג („תמיד”) דאָרף דער כהן גדול ברענגען (מביתו – מממונו²) אַ קרבן מנחה, „מחציתה בבוקר ומחציתה בערב”.

ווי איז דער דין אויב „מת כהן גדול” און „לא מינו אחר תחתיו”? איז פאַראַן אין דעם אַ פלוגתת התנאים „משל מי היתה קריבה” (די מנחת כה”ג)³: ר’ שמעון זאָגט, אַז „משל ציבור” – מען בריינגט עס מממון ציבור, און ר’ יהודה האַלט אַז „משל יורשים” – די יורשים פון כהן גדול ברענגען דעם קרבן מנחה, ביז מ’איז ממנה אַן אַנדער כהן גדול⁴.

אין גמרא⁵ ווערט געבראַכט אַ ברייתא וואָס איז מבאר טעם המחלוקת: ר’ יהודה דרש’נט דעם פסוק „והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה”, „דהכי משמע, הכהן המשיח כשמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה”; און ר”ש לערנט אַרויס

(1) ג, יג.

(2) מנחות ג, ב. וראה תו”כ פרשתנו שם. תוספתא שם פ”ז, ה.

(3) מנחות נא, ב (במשנה). תו”כ פרשתנו שם, טו.

(4) תוספתא שם פ”ז, ו. וראה ירושלמי שקלים פ”ז ה”ג.

(5) ראה פרש”י מנחות שם ד”ה הכהן. וראה לקמן הערה 24.

(6) מנחות שם. ועד”ו בשאר המקומות שבהערה 3.

(7) פרשתנו ו, טו.

(8) ל’ חידושי הרשב”א מנחות שם. וכ”ה לפי פרש”י מנחות שם – ראה שטמ”ק לפרש”י שם „דהכי משמע הכהן המשיח שמת תחתיו (אחד כו”)”. רע”ב למשנה שם. בתו”כ, תוספתא ירושלמי הנ”ל הובא מהפסוק (בדרשת ר”י) רק, מבניו יעשה (אותה). וראה גם קרבן אהרן לתו”כ שם „תחתיו” – „ובמקומו כאשר מת הוא, מבניו יעשה זה הקרבן”. וראה בשאר מפרשי התו”כ.

שטאַנדיק פון כו"כ פון די טעמים וואָס די מפרשי טעמי המצות זיינען מסביר

[לדוגמא – דער אברבנאל¹⁴ ברענגט כמה וכמה, ומהם¹⁵: „כדי להכניס לפני השם בענוה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ“¹⁶; „שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן צבור כו' דרך כלל ודרך פרט כו“¹⁷].

ועפ"ז יש לומר, אָז די פלוגתא הנ"ל (וועגן כה"ג שמת און „לא מינו אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה“) איז תלוי אין די צוויי סוגי טעמים הנ"ל:

אויב מ'נעמט אָן, אָז דער קרבן פון כה"ג איז ע"ד ווי אַ קרבן צבור, דאַרף אויסקומען, אָז ווען ס'איז ניטאָ קיין כה"ג צו ברענגען דעם קרבן, דאַרף ער געבראַכט ווערן פון דעם צבור עצמו, מממון הצבור¹⁸;

אַבער אויב מ'וועט אָננעמען אָז דער קרבן כה"ג האָט ניט קיין שייכות צום צבור, נאָר ער איז פאַרבונדן מיטן כה"ג אַלס יחיד – דאַרף דעמולט (אין פאַל

יש לומר, אָז דאָס איז פאַרבונדן מיט טעמי הקרבן:

דער חינוך¹² איז מסביר, „משרשי המצוה, לפי שהכה"ג הוא השליח בין ישראל לאביהם שבשמים, כלומר, כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם וע"י תפלותיו ומעשה קרבנותיו מתכפרים הם, ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמיד כמו תמידי הציבור . . ולמען זאת יועיל לו ולהם" – לויט דער הסברה קומט אויס, אָז מנחת החביתין (תמיד) פון כה"ג איז בשביל כפרת הצבור, ע"ד ווי תמידי הצבור. ובפרט אָז מ'איז מקריב די חביתין כה"ג צוזאַמען מיטן קרבן תמיד¹³.

אַבער משמע ומובן אָז כו"כ לערנען, אָז דער קרבן איז פאַרבונדן (בלויז) מיטן כה"ג עצמו (אַלס יחיד). ווי ס'איז פאַר-

יחיד כעין קרבן צבור כו' (ומפרש) אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור – והרי גם חביתין כה"ג דוחין את השבת ואת הטומאה (תו"כ פרשתנו שם, יג"ד. מנחות נ, סע"ב ואילך. רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם). [אלא שלא הביא בפי"מ שם חביתין כה"ג בסוג זה, מכיון שמדבר שם רק בנוגע לקרבנות חב"ע" (ולא במנחות), כמבואר בתחלת (וסוף) ההקדמה]. וראה משנה למלך הל' ק"פ פ"א ה"ג שנסתפק אם הוי כקרבן צבור שקרב בבמה. ובחסדי דוד לתוספתא זחלים פ"ג כתב בפשטות שדינו כקרבן צבור שקרב בבמה, ע"פ פיה"מ הנ"ל. וראה לקמן בפנים (ס"ג) בדעת הרמב"ם.

ולהעיר שבהגדרת המ"ע דחביתין כה"ג כתב הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין שם) „מ"ע להקריבין בכל יום“, ובסמ"צ מ"ע מ „שצוונו שיקריב כהן גדול בכל יום תמיד“, ולא כתב שנוצטה הכה"ג שיקריב וכי"ב (וע"ד מש"כ במ"ע כד, כה, כו, כח, ל. ועוד). וראה לשונו במנין המצות שלו (מ"ע מ) שבריש ספר הדין ובהכוונת הל' תמידין ומוספין מצוה ז (אלא שמשם אין ראי' כ"כ, כי כותב בקיצור ומפרט רק נ"י העושה).

(12) מצוה קלו.

(13) רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם.

(14) בפרשתנו עה"פ.

(15) ענין הנ"ל מודגש גם בג' טעמים הראשונים שבאברבנאל שם (משא"כ משאר ה' הטעמים שם אין ראי' כ"כ לעניינו. ע"ש).

(16) טעם ה' שם.

(17) טעם ה'.

(18) כן משמע לכאורה מתוס' ישנים יומא נ, א ד"ה ולטעמך (בתירוץ הב'). ריטב"א שם ד"ה לאו (בתי' הב'). עיי"ש – דלדעת ר"ש חביתין כה"ג (גם כשהוא מקריבין) נק' קרבן צבור.

ולהעיר דגם לפי מה דתקינו דלגבי מיורשים לדעת ר"ש (מנחות שם) – כתבו באחרונים שהכוונה שיגבו מהיורשים חובת הצבור, והיורשים ימסרו לציבור יפה יפה (קרבן אורה למנחות שם. ועוד. וראה צפע"נ על הרמב"ם הל' שקלים פ"ד ה"ד ובהנסמן לקמן הערה 20).

(וועלכע זיינען בגדר צו ברענגען אַ מנחת חביתין: לא מיבעי אויב איינער פון זיינע בנין איז ראוי למלאות מקומו (ובמילא איז ער שוין איצט בכח און) ווערט שפעטער דער כהן גדול, נאָר אפילו בניו סתם, וועלכע זיינען כהנים (און וועלן בלייבן) סתם, ברענגען דאָך מנחת חביתין ביום שנתחנכו)

נאָר אפילו אויב דער כה"ג האָט ניט קיין בנין זכרים, און זיינע יורשים זיינען בנות²¹ – דאָרפן זיי ברענגען דעם מנחת חביתין²².

איז צ"ע: פון וואָנען נעמט ר' יהודה דעם חידוש, אַז אויך די יורשים (סתם – אויך בנות) דאָרפן ברענגען דעם קרבן, און ניט נאָר (כמפורש בפסוק), "בניו"?

פאַרענטפערט דאָס דער רמב"ם, אַז דער קרבן איז (ניט פון און אַלס די יורשים מצ"ע, נאָר) "עבור כפרתו", דאָס וואָס די יורשים ברענגען דעם קרבן איז צוליב דער כפרה פון דעם מוריש²³ (ווייל חביתין כה"ג איז אַן ענין פון כפרה פאַרן כה"ג)^{23*}, איז עס ניט אַ גדר פון זייער קרבן, נאָר אַ קרבן פון דעם

ווען מת כה"ג דער קרבן געבראַכט ווערן פון די יורשים¹⁹.

ג. ע"פ הנ"ל – אַז לויט שיטת ר"י דאָרף דער קרבן געבראַכט ווערן "משל יורשים" דערפאַר וואָס דער קרבן איז פאַרבונדן מיטן כה"ג עצמו – וועט ווערן פאַרשטאַנדיק דער לשון הרמב"ם אין דער הלכה הנ"ל:

דער רמב"ם²⁰ פסק'נט: "מת כה"ג בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו כהן אחר, מביאים היורשים עשרון שלם עבור כפרתו".

איז לכאורה ניט מובן: וואָס איז דער תוכן פון דער הוספה, אַז די יורשים ברענגען דעם קרבן "עבור כפרתו"? און פון וואָנען נעמט עס דער רמב"ם?

נאָר דער ביאור אין דעם: דערמיט וויל דער רמב"ם אַנדייטן אויפן טעם, פאַרוואָס איז דער דין אַז "מביאין היורשין" – וענין נוסף בזה, דלכאורה: פון דעם וואָס ר' יהודה איז משנה פון לשון הפסוק "חבניו יעשה אותה", און זאָגט "יורשין", איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס מיינט ניט דוקא בנין זכרים

21) כ"כ במנ"ח שם. וראה על צפ"ע על הרמב"ם הל' שקלים שם. אבל בשפת אמת למנחות שם כתב דאין החביתין באין אלא מבנים זכרים.

22) בתור"ט שקלים (פ"ז מ"ו) "דאם לא ירשו שלא יהיו מחוייבין להביא מביתם ולהכי קרו להו יורשים" (וראה גם רש"ש מנחות שם). אבל לכאורה, לפ"ז הו"ל לר"י להודיע דין זה בפרוש (ולא רק לרמזו בלשון "יורשין"). ומכש"כ הרמב"ם שהוא ספר הלכות (אלא שאינו רגיל להביא דינים מחודשים – יד מלאכי – כללי הרמב"ם אות ה).

23) ועד"ז כתב ברבינו גרשום שם (נב, א ד"ה ומלתא – אבל בדעת ר"ש), כגון כ"ג שמת דאם היו היורשין מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן".

23*) ולשונו"ת הרמב"ם (הנ"ל הערה 11) י"ל. ואכ"מ.

19) ועפ"ז יובן מש"כ בתוד"ה שהתא מנחות שם: והא דבעי לקמן לרבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ל' כיון דהוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטרין אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא.

ואף שע"פ הנ"ל, הרי לדעת ר"ש גם כשהכה"ג מקריב ה"ז כעין קרבן צבור (ואעפ"כ כולה כליל) – מ"מ מובן דשאני כשבא משל צבור ממש מאשר כשהוא מקריב מממונו, ולכן צריך לימוד מיוחד דגם כאשר נקרב משל ציבור כליל כולה. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

20) הל' תמידין ומוספין ספ"ג. בביאור דברי הרמב"ם (ובפרט לתרץ הסתירה מהל' שקלים פ"ד ה"ד) – ראה מפרשי הרמב"ם שם ובהמוכא באנציקלופדי' תלמודית ע' חביתין (ע' תקנא ואילך) ושי"ת. תו"ש פרשתנו עה"פ אות קמו.

וויל רש"י בפירושו וועלכער באַשטייט אין . . היפך סדר התיבות אין פסוק? – וואָס ווערט דערמיט נשתנה אָדער נתוסף אין הבנת הפסוק?²⁷

אויך אין צווייטן דיבור איז שווער: וואָס איז דאָ רש"י וְשָׁמַעְתָּ? פשוט פון „כליל" תקטר" האָט נאָר איין אָפטייטש אַז מ'איז דאָס אינגאַנצן מקטיר (ע"ג המזבח), עס בלייבט גאַרניט לאכילה!?

נאָך מער: רש"י אַליין האָט שוין פריער²⁸ געזאָגט דעם לשון „אין לי . . אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהן שהיא כליל כו" – און איז דערביי נישט מוסיף ביאור. הייסט עס, אַז מען פאַרשטייט בפשטות וואָס „כליל" מיינט (אַז מ'פאַרברענט דעם גאַנצן קרבן²⁹) – היינט וואָס דאַרף רש"י דאָ מבאר זיין און מיט דער גאַנצער אריכות – „אין נקמצת להיות שירי נאכלין אלא כולה כליל"?

ווייטער, אויפן פסוק שלאח³⁰זי – „וכל מנחת כהן כליל תהי לא תאכל" – איז רש"י מפרש דעם וואָרט „כליל" – „כולה שוה לגבוה". איז תמוה ביותר: פריער נוצט רש"י דעם וואָרט „כליל" אָן קיין שום פירוש בזה; דערנאָך איז ער מבאר אַז דאָס מיינט „אין נקמצת כו" און לאחרי כ"ז טייטשט ער ערשט אָפּ דעם וואָרט כליל!?

ה. וי"ל דעם ביאור בכל זה:

די שאלה אין פסוק, וואָס רש"י באַ- וואָרנט, איז – דער שינוי הלשון אין די

מוריש, זיי ברענגען (אַלס יורשים) דעם „קרבן של אביהם"²⁴.

ד. לויטן ביאור הנ"ל אין חביתי כה"ג – אַז זיי זיינען אין גדר פון (כעין) קרבן צבור און מ'קען אויך זאָגן אַז דאָס איז אַ קרבן יחיד (של הכה"ג) – וועט אויך ווערן פאַרשטאַנדיק דער פירוש רש"י אויפן פסוק²⁵, „והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה . . כליל תקטר".

רש"י איז מעתיק די ווערטער „המשיח תחתיו מבניו" און איז מפרש „המשיח מבניו תחתיו", און דערנאָך איז ער מעתיק די ווערטער „כליל תקטר" און איז מפרש: „אין נקמצת להיות שירי נאכלין אלא כולה כליל".

איז אין ערשטן דיבור נישט פאַרשטאַנ- דיך (ווי מפרשים זיינען מדייק)²⁶: וואָס

(24) ראה בארוכה צפע"נ שם. ועפ"ז מבאר הא' הדבנים יכולים להביא קרבן אע"פ שהם אוננים. ועוד. עיי"ש ובמכתבי תורה מכתב קמו, קמט. אבל לדבריו, הרי דין הרמב"ם הוא רק אאותו היום עצמו שמת והטעם משום שנשתעבדו נכסיו. עיי"ש. משא"כ בהימים שלאח"ז נפסק בהל' שקלים שם דבא מתרומת הלשכה משל צבור. ועד"ז ביאור כמה מפרשים – ראה בהנסמן בהערה 20.

אבל בלחם משנה בהל' תמידין ומוספין שם, דהא דפסק הרמב"ם בהל' שקלים הוא רק מהתקנה דקריבה משל צבור ובזה פסק כר"ש, ובדין תורה פסק כר"י דבא משל יורשים. ולפ"ז לדעת הרמב"ם מובן בפשטות, דכאשר הכה"ג עצמו מקריב החביתין ה"ה כולו קרבן יחיד, וכפשטות לשונו הל' מעשה הקרבנות פ"ב ה"ד. ובפיה"מ בהקדמתו למס' מנחות. ואכ"מ.

(25) פרשתנו ו, טו.

(26) רא"ם, גו"א, שפ"ח, חי' ופי' מהרי"ק. ועוד.

(27) וראה במפרשים שם מה שביארו.

(28) פרשתנו ו, ז. וראה רש"י ויקרא ה, יג.

(29) ועפ"ז לכאורה גדול הדוחק בפירוש

הרא"ם כאן „שלא יחשוב החושב שגם זו נקמצת ושירי נאכלים כו' ויהי פי' כליל כל המנחות ופירש תקטר הקומץ שלהן כאלו אמר שכל המנחות יוקטר הקומץ שלהן".

(30) ו, טז.

דער צווייטער „כליל (תהי)“ – וואָס שטייט ביי „כל מנחת כהן“ – איז פירוש „כולה שוה לגבוה“ – אין דער מנחה איז ניטאָ קיין פּאַנאַנדערטיילן (אויף אַ קומץ און אויף שיריים) נאָר זי ווערט אינגאַנצן נקטר בשוה לגבוה, ס'איז איבערהויפט ניטאָ קיין קמיצה. „כליל תהי“ – אַז זי בלייבט כליל בהוייתה.³⁶

ו. מאי טעמא פון דעם חילוק צווישן מנחת כהן גדול און מנחת כהן סתם?

איז ע"פ הנ"ל (סעיף ב) פאַרשטאַנדיק בפשטות: רש"י נעמט אָן (בפשוטו של מקרא) אַז די חביתי כה"ג וואָס קומען תמיד בכל יום זיינען ניט אין אַ גדר פון אַ קרבן (וואָס דער כה"ג ברענגט אַלס) יחיד (אין זעלבן סוג ווי אַ מנחת כהן סתם, נאָר מיט אַ הוספה אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט כהונה גדולה), נאָר דאָס איז (אַ קרבן וואָס ער ברענגט אַלס שליח פון כלל ישראל) – ע"ד ווי דער קרבן תמיד, כעין קרבן צבור.

עפ"ז איז מובן פאַרוואָס רש"י לערנט אַז חביתי כה"ג דאַרפן האָבן קמיצה – ווייל דאָס איז ניט אַ גדר פון אַ מנחת כהן, נאָר ע"ד ווי מנחת צבור, ובמילא דאַרף עס האָבן קמיצה³⁷, אַזוי ווי אַלע אַנדערע מנחות וואָס ווערן געבראַכט אויפן מזבח³⁸. נאָר וויבאַלד אַז לפועל

מדלא פירש רש"י בפשט"מ שיש חילוק בהקטרות משמע דהשיריים נקטרים במקום הקומץ אלא שנקטרים לאחריו.

36) ואף רש"י העתיק בהד"ה רק תיבת „כליל“ ולא תיבת „תהי“ – י"ל (בדוחק) שסמך על מה שהעתיק תיכף לפניו, וכן כל מנחת כהן כליל תהי.

37) ולהעיר מתוס' שהובא לעיל הערה 19 – החילוק בין ר"י ור"ש אי אצטריך קרא שכולה נקטר.

38) ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ג ואילך.

צוויי פסוקים: אין דעם ערשטן פסוק (וואו עס רעדט זיך וועגן מנחת הכהן המשיח) שטייט „כליל תקטר“; אין צווייטן פסוק (וואו עס רעדט זיך וועגן „וכל מנחת כהן“), שטייט „כליל תהי“³¹.

פון דעם שינוי אין די פסוקים איז רש"י מדייק אַז דאָס זיינען צוויי באַזונדערע ענינים און אופנים אין „כליל“ – און דאָס איז מודגש ומבואר אין דער אריכות לשון רש"י:

„כליל תקטר“ איז רש"י מפרש „אין נקמצת להיות שירי נאכלין אלא כולה כליל“, מיט דער אריכות הלשון מאַכט רש"י קלאַר כוונתו, אַז „כליל תקטר“ מיינט ניט צו שולל זיין דעם ענין פון קמיצה; קמיצה דאַרף זיין, ס'איז אָבער אַזאָ קמיצה וואָס „אין שירי נאכלין“, נאָר מ'איז אויך זיי מקטיר אויפן מזבח³² – „קומץ קרב לעצמו ושירים קרבין לעצמן“³³. און דאָס איז דער פירוש פון „כליל תקטר“³⁴ – אַז אַלץ (סיי דער קומץ סיי די שיריים) ווערט נקטר אויפן מזבח³⁵;

31) ראה מפרשי התו"כ עה"פ כאן. ובמנחות נא, ב. עד, א. ובמפרשים שם. וראה לקמן בפנים.

32) וכ"כ במשכיל לדוד בפרש"י כאן.

33) וכדעת ר"ש (מנחות עב, ב במשנה) במנחת חוטא של כהנים. – במשכיל לדוד כתב „והיינו אליבא דר"ש כו' ופירש כוותי' משום דפשטא דמלתא משמע הכי“ (וראה נחלת יעקב בפרש"י כאן). וצ"ע, דלכאורה לדעת ר"ש הוא רק במנחת חוטא של כהן. וראה לשון הרמב"ם בפיה"מ מנחות שם, „מפני שהיא מנחת חוטא“. וראה סוגיית הגמ' שם עג, סע"ב ואילך ובחי' הרשב"א שם.

34) ולפי"ז יש לומר דרש"י לשיטתו בפירושו לש"ס דמפרש במנחות (נא, ב) דעת ר"ש „כליל תקטר שתהי כולה בהקטרה“, שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה. ולהעיר שבתוס' שם העתיקו ל' רש"י בלי תיבת „לאכילה“.

35) להעיר ממנחות עד, א. בפרש"י שם ד"ה דלמע' ובשטמ"ק שם אות ה, דלר"ש „בפני עצמן משמע דלא במקום המערכה והיינו תפוח“. אמנם

איז רש"י שולל דעם פירוש אין פש"מ, און לערנט, אַז ס'איז כאילו עס וואָלט מלכתחילה געשטאַנען אין פסוק, "המשיח מבניו תחתיו" (מען איז ניט מפסיק צווישן "משיח" און "מבניו" – דער כהן המשיח וואָס איז "מבניו תחתיו")⁴². אָבער ניט בניו סתם, וואָרום רש"י נעמט אָן, כנ"ל, אַז חביתי כה"ג קומען אַלס כפרה אויף כלל ישראל, און דער כה"ג ברענגט זיי אַלס שליח פון כלל ישראל, ובמילא האָט ניט קיין אָרט אַז (כה"ג שמת איז) בניו (וועלכע זיינען ניט קיין כה"ג, ניט קיין שלוחים פון כלל ישראל) זאָלן ברענגען דעם קרבן.

ז. ע"פ הנ"ל, אַז דער חילוק צווישן ר"י און ר"ש איז אַ פלוגתא אין דער גדר פון מנחת חביתין – אויך ווען דער כה"ג אַליין ברענגט די מנחה – יש לבאר נאָך אַ חילוק אין דער הקרבת החביתין:

די גמרא⁴¹ פרעגט: „ור' יהודה האי חק עולם מאי עביד ליי? חוקה לעולם תהא“.

איז תוס'⁴³ מסביר: „דה"א אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה שנעשו כהנים גדולים אע"פ שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט" (דעריבער דאָרף מען האָבן אַ לימוד „חוקה לעולם תהא שבכל יום קריבנה"⁴⁴), און תוס'

ווערט די מנחה געבראַכט דורכן כה"ג, האָט עס דערפאַר אויך אַ התדמות והשתוות צו מנחת כהן³⁹, אַז אין שירי נאכלין⁴⁰.

און מהאי טעמא איז רש"י אויך מקדים בפירושו בתחלת הכתוב „והכהן המשיח תחתיו מבניו“, און איז (משנה) מפרש: „המשיח מבניו תחתיו“:

דערמיט וויל רש"י שולל זיין (אין פשוטו ש"מ) דעם פירוש פון ר' יהודה: לפי פירוש ר"י קומט אויס, אַז דער וואָרט „מבניו“ (ובמילא אויך דער וואָרט „תחתיו“) איז ניט קשור צום וואָרט „משיח“, נאָר צו „יעשה גו" – און דער פירוש אין פסוק איז (כנ"ל): „והכהן המשיח“ (אויב ער איז מת, איז) „תחתיו מבניו יעשה אותה“, דאָרפן בניו ברענגען דעם קרבן מנחה תחתיו.

[און אע"פ אַז דער פירוש איז לכאורה ווייט פון פשוטות הכתוב – וואָלט אָבער געווען אַן אָרט צו זאָגן, אַז דערמיט וואָס דער פסוק זאָגט דעם סדר (אַנשטאַט „מבניו תחתיו“ – „תחתיו מבניו“) איז דער פסוק מרמז נאָך אַ דין (נוסף אויפן פירוש הפשוט פון פסוק, אַז דער נאָכקומענדיקער כהן המשיח דאָרף ברענגען חביתי כה"ג) – אַז כה"ג שמת ברענגען בניו זיין קרבן, ווי דעת ר' יהודה⁴¹].

(42) ראה גם חק נתן מנחות שם (ריש ע"ב).

(43) בתוד"ה חק, ולכאורה כ"ה הכוונה בפרש"י „שתהא מצוה זו נוהגת לדורות“. וראה בארוכה ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג ח"ג פרשה מט (ושם קצה, סע"ד ואילך).

(44) לשון רבינו גרשום מנחות שם. ולהעיר דבצפ"נ בהשמות להל' שקלים שם (ועד"ז במכתבי תורה מכתב קמט) מפרש פירוש מחודש בדרשת ר"י חוקה לעולם תהא: ר"ל כמו היום הראשון לאחר שהביא שחרית חייבים היורשים להביא כן לעולם.

(39) דלא כמנחת ציבור (מנחת העומר) שקרב ע"ג המזבח ששירי נאכלין „כשירי כל המנחות“ (רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ז סה"ב).

(40) ויש לומר שהוא ע"ד הא ד„כל הנשואות לכהונה . . אין מנחתה נאכלת מפני שיש לו חלק בה ואינו עולה כליל מפני שיש לה חלק בה אלא הקומץ קרב בעצמו והשיריים קריבין בעצמן“ – סוטה כג, א. וראה שם ע"ב: ואפי' רבנן לא פליגי ע"ש.

(41) מנחות נא, ב.

חילוק אין דעם אופן וגדר התמידיות פון דעם קרבן:

י"ל אַז די חיובים תמידיים אויף אַ ציבור איז ניט אין אַן אופן אַז יעדער טאַג איז דאָ גאַנץ אַ (– נייער) חיוב, נאָר אַז עס איז דאָ אַיין חיוב תמיד (שהוא נמשך). אַזוי ווי דער ציבור עצמו איז אַיין מציאות (נמשכת ותמידית), כנ"ל.

ועד"ז בנוגע צו חבתי כהן גדול: אויב מ'וועט לערנען אַז זיי זיינען ע"ד ווי אַ קרבן ציבור, איז דער חיוב הקרבתו (אין אַן אופן פון „מנחה תמיד") – אַיין חיוב תמיד, וואָס איז חל אויף אים ביום שנמשח ונתחנך לעבודה (אויף מקריב זיין בכל יום ויום), ע"ד ווי דער חיוב פון קרבן תמיד⁴⁸ על הציבור.

אויב מ'לערנט אָבער אַז דאָס איז אַ קרבן יחיד, וויבאַלד באַ אַ יחיד איז ניטאָ דער ענין התמידיות (ע"ד ווי באַ צבור – וואָס איז „לא מת"), דאַרף מען זאָגן, אַז דער חיוב הקרבה פון „מנחה תמיד" מיינט^{48*} – אַז בכל יום ויום איז דאָ אויפן כה"ג אַ (באָזונדער) נייער חיוב להקריב חביתים⁴⁹.

עפ"ז וועט אויך זיין פאַרשטאַנדיק די דרשת התור"כ אויפן פסוק „זה קרבן אהרן ביום המשח אותו גו' מנחה תמיד",

פירט אויס „ור' שמעון לית לי' האי סברא".

ולכאורה: במאי סברא קא מיפליגי – צי מ'פאַרשטייט אַליין אַז מען דאַרף מקריב זיין בכל יום (אויך לדורות), אַדער מ'דאַרף דערויף האָבן אַ לימוד מיוחד?

איז דאָס מובן ע"פ הנ"ל: די עבודות התמידיות אין מקדש זיינען פאַרבונדן מיטן ציבור. וואָס צבור איז אַ מציאות תמידית ונצחית⁴⁵, ווי דער דין אַז צבור לא מת⁴⁶. און דעריבער, לדעת ר' שמעון אַז חבתי כה"ג זיינען ע"ד ווי אַ קרבן ציבור⁴⁷ דאַרף מען ניט האָבן קיין לימוד מיוחד אַז דער ציווי „מנחה תמיד" איז (אויך) לדורות. דאָס איז בדומה צום קרבן תמיד וואָס ווערט נקרב בכל יום.

לדעת ר' יהודה אָבער, וויבאַלד אַז דאָס איז אַ קרבן יחיד, דער קרבן פון כה"ג עצמו, וואָס באַ אַ קרבן יחיד גע- פינט מען ניט אַז ער זאָל קומען „תמיד" בכל יום, דעריבער דאַרף מען האָבן אַ לימוד אַז די מצות ההקרבה פון דעם קרבן יחיד איז „חוקה לעולם תהא, שבכל יום יקריבנה".

ח. עפ"ז יש לומר, אַז דער חילוק איז ניט נאָר אין דעם, צי מ'דאַרף אויף דעם האָבן אַ לימוד מיוחד, נאָר ס'איז אויך אַ

(48) אבל להעיר מצפ"נ מהד"ת (כו, א; פח, א) שקו"ט כהנ"ל גם בקרבן תמיד, אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב א' בבוקר וא' בערב, או זה חיוב תמיד שבכל יום יקריב שני תמידים. ולפי המבואר לעיל בפנים לכאורה משמע בפשטות דחיוב התמידים ה"ז כאופן הב'.

(48*) היינו מצד הלימוד שבתור"כ (דלקמן בפנים) מ,ביום המשח אותו" (כי לולא זה הי' אפ"ל שאין בזה גדר של תמידיות, כ"א רק חיוב להקריב בכל יום).

(49) ראה ע"ד ב' סברות הנ"ל באנציקלופדי' תלמודית שם. וש"נ.

(45) ראה צפ"נ בשו"ת וואראש סי' קמג. וראה במהד"ת צ, ב, ובכ"מ.

(46) ראה הוריות ו, א. וראה גם מכתבי תורה הנ"ל. וראה מפענח צפונות פ"א ס"א וי"ג.

(47) להעיר שבתוספתא מנחות שם למד ר"ש משל צבור „שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לו". ומפרש במנחת כבורים שם, שהברית כרותה לעולם שאין צבור מת. ובחסדי דוד שם: דקרי רחמנא לצבור חק עולם כלומר מה שהברית כרותה לו שלא יפסוק לעולם והיינו כדאמרינן איש נכרת ואין צבור נכרתין.

זיין מנחת חינוך⁵² – אזוי איז עס בכל יום ויום, אַז ער טאַר ניט טאַן (עכ"פּ – לכתחילה)⁵³ קיין עבודה איידער ער ברענגט די חביתין⁵⁴.

ט. דער ביאור הנ"ל אין דעם גדר פון „מנחה תמיד“ (לויט דער הסברה אַז דאָס איז אַ קרבן יחיד) – אַז דער „יום המשח אותו“ איז אַן ענין נמשך, אזוי אַז בכל יום ויום ווערט אַ נייער חיוב פון הבאת קרבן חינוך –

איז אויך מתאים מיטן ביאור אין לקוטי תורה⁵⁵ – די „חסדישע פרשה“ –

ו"ל: מיום שנמשח מביא עשירת האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו [אלא] ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, ת"ל מנחה תמיד. הא מה אני מקיים ביום המשח אותו ביום המשח מביא עשירת האיפה עד עולם.

איז לכאורה אינו מובן: וואָס ענטפערט דער תו"כ אַז די ווערטער „ביום המשח אותו“ לערנען אַז „ביום המשח מביא כו' עד עולם“; אַז עס וואָלט געשטאַנען בלויז „מנחה תמיד“ וואָלט מען אויך געוואוסט אַז מען דאַרף שטענדיק ברענגען דעם קרבן מיום ווען ער איז געוואָרן אַ כהן גדול („יום המשח אותו“)⁵⁶?

ע"פ הנ"ל קען מען זאָגן, אַז דער תו"כ טוט אויף, אַז יעדער טאַג „עד עולם“ הייסט אַ „יום המשח אותו“ – דער „יום המשח אותו“ עצמו איז נמשך; וואָס דאָס גיט אַ הסברה אין דעם גדר פון „מנחה תמיד“ – אַז די תמידיות באַשטייט אין דעם, וואָס יעדער טאַג איז דער חיוב צו ברענגען דעם קרבן מנחה, ווי דאָס וואָלט געווען דער „יום המשח אותו“.

ויש לומר אַז דאָס איז אויך אַ נפק"מ להלכה: לויט דער הסברה אין דעם גדר פון „מנחה תמיד“ קומט אויס, אַז די חביתין כה"ג וואָס מאַזי מקריב בכל יום איז אַ גדר פון מנחת חינוך („ביום המשח אותו“)⁵¹, ובמילא מקום לומר, אַז פונקט ווי אַ כה"ג טאַר לכתחילה ניט טאַן קיין עבודה ביז ער ברענגט

50 ראה בארוכה השקו"ט במפרשי התו"כ שם. ופירושו לכא' דחוק.

51 ע"פ הנ"ל בפנים שזוהי הכוונה בתו"כ – מובנת ג"כ הקס"ד בתו"כ (לקמן פסוק יד (ספ"ד)) דמנחת חינוך (של כהן הדיין) דומה למנחת חביתין: „יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו כו' מה אהרן דוחה את השבת אף בניו כו'“, והוצרך לימוד מיוחד לשלול זה. ע"ש.

52 ראה מנחות שם. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הט"ז. וראה במשנה למלך שם ועוד בגימטרת התו"כ פרשתנו עה"פ (ו, יג) – אם עבודתו 990 או כשריה. ובמפרשי הירושלמי שקלים פ"ז ה"ג. 53 כן משמע במאירי שקלים שם: ואם עבר כה"ג ועבד קודם שיקריב מנחת חביתיו שבכל יום עבודתו מכל מקום כשרה. והוא הדין לכהן הדיין ביום חנוכו כו' (ולעיר ממאירי יומא ה, ב: ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חנוכו וכהן גדול בכ"י, שמפרש דלא כפרש"י שם).

54 לכאורה יש לבאר עפ"י גם דעת הירושלמי שקלים שם דבו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כה"ג מביא שתיים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום [את"ל שאין זה רק קס"ד – ראה מפרשי הירושלמי שם] – שהטעם בזה הוא שמנחת חביתין עולה לו לחינוך כה"ג* (ולא כבתקלין חדתין שם דהא דחינוך כה"ג עולה ג"כ לתחילת עבודה (חינוך כהן הדיין)). וכן משמע דעת המאירי שקלים שם, שכותב בהמשך להנ"ל (בהערה שלפניו): ונמצא שאם ביום שנתחנך לעבודה נתמנה כהן גדול מביא שתי מנחות חביתין אחת לחנוכו ואחת לעבודת היום.

ועפ"י יש לומר דזהו החילוק בין דעת הבבלי (מנחות עח, א) וירושלמי הנ"ל. וראה רמב"ם שם הי"ז ובנו"כ שם. וראה עזרת כהנים (תוספת העזרה) לתו"כ שם. ואכ"מ.

55 צו ה, ב.

* ראה רמב"ם שם טה"ז, ומעשה שלשתן שהו הוא* ובמשנה למלך שם.

תמיד דהיינו עד עולם, ואעפ"כ הוא בחי' ביום המשח אותו".

וואָס דאָס איז מתאים עם המבואר לעיל ע"ד הנגלה – אַז בכל יום ויום איז דאָ דער „יום המשח אותו“.

(משיחות ש"פ צו תשכ"ו,

מוצאי ש"פ צו תשל"ח)

פון היינטיקער וואָך: ער פרעגט דאָרטן אויפן לשון הכתוב „ביום המשח אותו“ – „דלכאורה הל"ל מיום המשח אותו מאחר שנאמר אח"כ מנחה תמיד", און פאַרענט-פערט אַז דאָס איז „כדי שעי"ז יהי' בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדרגת יום המשח אותו". און פירט אויס אַז דאָס איז וואָס עס שטייט „בקרובן אהרן מנחה

